

Aulangon puistometsä, Karlberg

Sijainti: Hämeenlinna

Omistaja: Suomen valtio, aluetta hoitaa Metsähallitus

Aukioloajat:

Autolla ajo alueen rengastiellä on sallittu 8–23. Näköalatorni on avoinna päivittäin 1.5–30.9 välisenä aikana klo 8-19.

Aikuiset	0,00 €
Lapset alle 18 vuotta	0 €
Opiskelijat	0,00 €
Eläkeläiset	0,00 €

Puistometsään järjestetään myös opastettuja kävelyjä, joita voi tiedustella [täältä](#). Kanta-Hämeen oppaat ry c/o Seppo Saarinen puh. 050 527 5635

Kesäaikana Tornikahvila palvelee Aulangonvuoren näkötorin juurella, puh (03) 682 2792. Kahvila avoinna joka päivä klo 10–19.

Saavutettavuus:

Aulangolle on Turusta matkaa 142 km, Tampereelta 75 km, Lahdesta 73 km ja Helsingistä 101 km.

GPS-koordinaatit:

N 60°01'577"
E 024°26'928"

Omalla autolla:

Aulangolle on helppo tulla sekä julkisilla kulkuneuvoilla, että omalla autolla. Autolla Aulangolle on viitoitus Helsinki-Tampere -moottoritietä (valtatie nro 3) sekä Turku-Lahti -valtatieltä (nro 10).

Aulangon luonnonsuojelualueella kiertää yksisuuntainen, asfalttipäällysteinen näköalatie, jossa autolla ajo on sallittu klo 8 - 23.

Symbolimerkitykset:

WC: Esteetön kohde: Sisältää kohteita, joissa esteitä: * Koirat sallittu:

Kasveja myynnissä: Ostosmahdollisuus: Ruokaa ja juomaa: Majoitus:

Pysäköinti:

Tien varrella on viisi ajoneuvoille varattua pysäköintialuetta.

Joukkoliikenne:

Julkisilla kulkuneuvoilla Hämeenlinnan kaupungin sisäisen liikenteen linja-autot 2, 13 ja 17 ajavat Hämeenlinnan keskustasta hotelli Aulangolle. Hotellin kohdalta nousevat portaat Aulangon luonnonsuojelualueelle.

Yhteystiedot:

Aulanko / Aulanko-Hämeenlinna Matkailu ry
Aulangon Puisto, Katajistontie 2
13210 HÄMEENLINNA
Finland
Marjo Salo
toiminnanjohtaja
+358 408279564
marjo.salo@aulanko.fi

Kohdekuvaus:

Aulanko on monipuolinen virkistys-, luonto- ja kulttuurikohde Hämeenlinnassa Kokemäen vesistöön kuuluvan kauniisti piirtyvän Vanajaveden rannalla. Aulanko sijaitsee Helsingin, Tampereen ja Turun muodostaman kolmion keskipisteessä. Aulangon alueen keskellä sijaitsee vuonna 1883 eversti Hugo Standertskjöldin perustama, englantilaistyyppinen puistoalue. Aulankoa pidetään Suomen kansallisomaisuutena.

Eversti Hugo Standertskjöld osti itselleen Aulangon puistometsän alueen ja Karlbergin kartanon vuonna 1883. Päärakennus rakennettiin uudestaan ranskalaisen barokin vaikuttein ja puistoon istutettiin kukkia, palmuja ja kaktuksia. Kartanon päärakennus sijaitsi nykyisen hotelli Aulangon paikalla, mutta se tuhoutui tulipalossa vuonna 1928. Alkuperäisestä kartanosta säilyi kuitenkin arkkitehti Waldemar Aspelinin vierastaloksi suunnittelema puinen Kavaljeeri-rakennus. Eversti palkkasi vuosina 1883–1910 250 työmiestä rakentamaan kartanon maille barokkipuistoa, englantilaistyylistä puistoa ja luonnonpuistoa. Massiivisen rakennustyön tuloksena alueelle syntyivät Joutsenlampi ja Metsälampi, graniittilinnan rauniot, 14 km teitä, 33 metriä korkea näkötorni, näköalaterasseja ja huvimajoja. Lisäksi rakennettiin kasvihuoneet: luumu-, kirsikka, aprikoosi, viini-, ananas-, viikuna-, omena- ja päärynähuoneet. Puistoon istutettiin ulkomaisia puulajeja, kukkia ja pensaita. Lisäksi Vanajaveden rantaan istutettiin yli 3 kilometrin matkalle hopeapajuja. Alueella toimi myös Suomen ensimmäinen eläintarha, jossa oli nähtävillä peuroja, saksanhirviä, fasaaneja ja riikinkukkoja. Eläintarhan toiminta päättyi ensimmäisen maailmansodan aikana. Vapauteen päästetyistä fasaaneista sai alkunsa maamme nykyinen villifasaanikanta.

Aulangon puistometsä kiinnosti ihmisiä jo varhain ja siksi alueen muuttamiselle matkailukohteeksi oli tilaus jo varsin pian sen jälkeen, kun Hugo luopui Karlbergista. Nykyinen hotellirakennus on rakennettu vuonna 1938 aiemmin palaneen Karlbergin kartanon päärakennuksen paikalle. Aulankovuorelle kiivettiin ryhmissä jo 1800-luvun lopussa, jolloin paikalla sijaitsi puinen näköalaviljonki. Nykyinen massiivisempi näköalatorni on

rakennettu 1906–1907. Graniittinen näköalatorni on 33 metriä korkea ja sen on suunnitellut arkkitehti Waldemar Aspelin. Tornin juurella on näköalatasanne, jonka alapuolella on taiteilija Lennart Segerstrålen vuonna 1934 maalaama metsästysaiheinen fresko. Hän on suunnitellut myös puiston opaskyltit, jotka ovat peräisin 1930-luvulta. Näköalatasanteen vierestä laskeutuvat portaat Aulankojärven rannalle, jossa sijaitsee kallioon hakattu Karhuluola. Luolassa on esillä Robert Stigellin vuonna 1905 veistämä karhuperheveistos.

Puistometsän keskellä sijaitsevat 1800–1900-luvun vaihteessa perustetut tekolammet Joutsenlampi ja Metsälampi. Joutsenlammessa elää kyhmyjoutsenia, jotka viettävät talvensa Ähtärin Eläinpuistossa. Joutsenlammen voi kiertää puu- ja pensaslajipolkua pitkin. Metsälammen läheisyydessä sijaitsee uusgoottilaistyylinen Ruusulaakson paviljonki. Ruusupaviljonki on toinen alueella säilyneistä alkuperäisistä Standertskjöldin aikaisista huvimajoista. Alueen toinen huvimaja on tiilinen Onnentemppeli, joka sijaitsee rengastien varrella korkean kivikummun päällä. Puistossa on myös graniittilinnake, jossa nykyisin toimii lasten ja nuorten kesäteatteri.

Puistosta löytyy lähes kaikki Suomessa luonnonvaraisena esiintyvät jalopuulajit. Alueelle on istutettu pihtoja, lehtikuusia, lehmuksia, vaahteroita, saarneja ja jalavia. Alueen laaja pihlajametsikkö on harvinainen nähtävyys. Suurin osa puistometsän puista on peräisin 1930-luvun hoitosuunnitelman mukaisista istutuksista, mutta elossa on myös joitakin yksilöitä eversti Standertskjöldin ajalta.

Aulanko on yksi Suomen merkittävimmistä puutarhataiteen kokonaisuuksista ja se on mittavin 1800-luvun lopun kotimaisen romanttisen maisemapuutarhan edustaja. Aulangon luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1930 ja sen pinta-ala on 152,5 ha. Aulangon luonnonsuojelualueeseen kuuluu vuosina 1883–1938 rakennettu englantilaistyylinen puisto, jonka Museovirasto on luokitellut valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi ja se on lisäksi osa Vanajaveden laakson kansallismaisemaksi luokiteltua valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Alue on osa Suomen ensimmäistä ja maailman toista kansallista kaupunkipuistoa, joka konseptina on alkanut herättämään kiinnostusta myös kansainvälisesti. Aulanko on ollut suosittu matkailukohde jo yli sadan vuoden ajan. Nykyisin alueella vieraillee vuosittain yli 400 000 kävijää.

Kuvat:

Aulangon luonnonsuojelualueeseen kuuluu vuosina 1883–1938 rakennettu englantilaistyyppinen puisto. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Waldemar Aspelinin suunnittelema näköalatorni. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Aulankovuoren näkötorresta avautuva kansallismaisema. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Näkötorren portaikkoa. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Lähteet

Eskola, Taneli. Teräslintu ja lumpeenkukka. Aulankokuvaston muutosten tulkinta. Musta Taide, Helsinki 1997.

Puistot ja puutarhat: Suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutuliiton julkaisuja 2005: A 11

Laitila, Inka-Maria. Puistojen kaupunki. Hämeenlinnan vanhojen puistojen historiaa ja puistokulttuuria. Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo 1995.

Mikkola, M., Jutila, H., Putkonen, L., Seppälä, S-L: Vanajaveden laakson maisema, esihistoria, rakennettu kulttuuriympäristö ja luonto. Alueelliset ympäristöjulkaisut n:o 245, Hämeen ympäristökeskus 2001.

Linkit

Luontoon.fi on Metsähallituksen verkkopalvelu, joka antaa ajantasaiset tiedot retkikohteista ja niiden palveluista:

<http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=513>

Aulangon palveluntuottajien etujärjestö:

http://www.aulanko.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=56&Itemid=282

Sivuilla esitellään kuvia suomalaisesta arkkitehtuurista ja maisemasta, ja pääsääntöisesti sivusto keskittyy vanhoihin historiallisiin rakennuksiin keskiajalta lähtien 1900-luvun alkupuolelle asti:

http://www.muuka.com/finnishpumpkin/buildings/castle/aulanko/building_aulanko_fi.html

Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) sivusto:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=2057

Hämeen liitto:

<http://www.hameenliitto.fi/default.asp?docId=24487>

Ympäristöministeriö:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=358530&lan=FI>

Hämeenlinnan kaupunki:

<http://www.hameenlinna.fi/Liikunta-ja-ulkoilu/Kansallinen-kaupunkipuisto/>